

Bijlage HAVO
2013

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

Opgave 1 Persoonsgerichte aanpak van hooligans

tekst 1

Op huisbezoek bij de harde kern

Huisbezoeken van de politie aan jonge hooligans maken diepe indruk, zo blijkt uit het Rotterdamse project Hand in Hand. De Voetbaleenheid (VBE) van de politie Rotterdam-Rijnmond is eind 2009 van start gegaan met het project Hand in Hand, waarin voor 40 jonge hooligans een persoonsgerichte aanpak is ontwikkeld.

Sinds de invoering van het project, anderhalf jaar geleden, heeft meer dan de helft van de jonge harde kern geen overlast meer veroorzaakt. De jongens hebben veel te verliezen, wanneer hun directe omgeving op de hoogte wordt gebracht van de overlast die zij veroorzaken.

(...)

De Rotterdamse hooliganaanpak is gebaseerd op de methodiek Hooligans in Beeld, waarbij een verbeterde kennis- en informatiepositie centraal staat. Bij de ontwikkeling van de persoonsgerichte aanpak is hier nadere invulling aan gegeven.

Het eerste doel is om, naast de informatie die er al vanuit de politie is, zicht te krijgen op de sociale en economische omstandigheden van de hooligans. Te denken valt aan privésituatie, werk, inkomsten en andere factoren die stabiliteit kunnen bieden in het leven.

(...)

Tegenover de politie verklaren de hooligans dat ze zich aansluiten bij rellen vanwege de kick en de spanning. (...)

De binding die de hooligans hebben met het voetbal en de frequentie waarmee zij voetbalwedstrijden bezoeken, loopt uiteen. Waar de groep onderling ook sterk in verschildt, is het aantal geregistreerde politiecontacten; variërend van 1 tot 55. Het merendeel van de jongens heeft tussen de 1 en 5 antecedenten. In de meeste gevallen gaat het om delicten als openlijke geweldpleging, mishandeling of vernieling. Zij plegen deze delicten rondom voetbalwedstrijden, maar bijvoorbeeld ook tijdens het uitgaan.

Hooligangeweld is minder voorspelbaar geworden: het vindt niet langer plaats op voor de hand liggende momenten, zoals de dag van een voetbalwedstrijd of de avond ervoor. De nieuwe generatie hooligans gaat met ieder willekeurig persoon de confrontatie aan. Dit veroorzaakt grote maatschappelijke onrust. Bij de hooligans die een persoonsgerichte aanpak krijgen, wordt allereerst getracht een vrijwillige gedragsverandering teweeg te brengen. Beïnvloedingsmogelijkheden liggen dan op het gebied van: uit de anonimiteit halen, ouders erbij betrekken, de buurtagent inschakelen en eventueel hulpverlening.

(...)

Gedurende de persoonsgerichte aanpak wordt de hooligan met enige regelmaat thuis opgezocht. (...) Zij informeren dan of de hooligan voornemens is om een evenement te

bezoeken, met wie en wat de plannen zijn. Op die manier wordt ook het signaal afgegeven dat hij in de gaten
80 wordt gehouden en dat anoniem meedoen aan relletjes schoppen en het plegen van vernielingen niet mogelijk is.

Met name de hooligans die al langer
85 tot de jonge harde kern behoren en een prominente rol hebben, zullen hun gedrag niet snel laten beïnvloeden door de huisbezoeken en waarschuwingen van de Voetbaleenheid.
(...)

90 Voor diegenen waarbij de preventieve aanpak niet afdoende is, kent de persoonsgerichte aanpak ook een repressieve kant. Getracht wordt om bij deze hooligans een gedrags-
95 verandering af te dwingen door de hooligan dicht op de huid te zitten. Dit wordt ook wel een VIP-aanpak genoemd, waarbij VIP staat voor *Very Irritating Police*. De politie volgt
100 de hooligan in en rondom het stadion, maar vooral ook in de eigen om-

geving. De wijkpolitie en de directe hulpverlening (DHV) worden betrokken bij het 'vippen' en voor iedere
105 overtreding wordt een bekeuring uitgeschreven.

(...)
Duidelijk is dat de jonge hooligans het bijzonder vervelend vinden om op deze manier 'lastiggevallen' te
110 worden door de politie, zeker wanneer mensen uit de directe omgeving er ook mee geconfronteerd worden.
(...)

Voor hooligans die zich in het geheel niet laten beïnvloeden door de
115 persoonsgerichte aanpak, rest een strafrechtelijke aanpak. Inmiddels loopt het project Hand in Hand anderhalf jaar en zijn de eerste positieve resultaten geboekt. Van de 40
120 hooligans hebben er 24 in de tussentijd geen overlast meer veroorzaakt. Deze personen zijn van de lijst geschrappt, maar worden nog wel in de gaten gehouden door de politie.
(...)

naar: Vulpen, S. van (2011, oktober). Secondant.

Saskia van Vulpen is werkzaam als strategisch analist bij de Regionale Informatie Organisatie, politie Rotterdam-Rijnmond.

tekst 2

Wet tegen voetbalvandalisme en ernstige overlast van kracht

Sinds 1 september 2010 kunnen burgemeesters en officieren van justitie een langdurig gebiedsverbod of stadionverbod, een groepsverbod
5 en een meldplicht opleggen.

Officieren van justitie kunnen ook een contactverbod of begeleidingsplicht opleggen aan mensen die nog voor de rechter moeten komen. Ouders
10 van jonge kinderen die voor overlast zorgen, kunnen het bevel krijgen hun kinderen niet onbegeleid ergens te laten rondhangen of na acht uur

's avonds niet onbegeleid buiten te laten zijn.

De maatregelen zijn bedoeld voor mensen die eerder herhaaldelijk de openbare orde hebben verstoord en als er ernstige vrees is voor herha-
20 ling. De burgemeester of de officier van justitie moet dat wel kunnen aantonen aan de hand van een overzicht van eerdere incidenten. Ook moet iemand van tevoren te horen
25 krijgen dat er een maatregel aankomt.

bron: Persbericht. Geraadpleegd 31 augustus 2010 via rijksoverheid.nl

tekst 3

Kamer: Voetbalwet werkt niet

Een meerderheid in de Tweede Kamer vindt dat de Voetbalwet niet naar behoren werkt en moet worden aangescherpt. Stadionverboden die
5 door de overheid worden opgelegd moeten niet maximaal drie maanden duren, maar een jaar.

De Voetbalwet is er nu anderhalf jaar en werd ingevoerd om hooligans
10 sneller en langer te kunnen straffen. Nog steeds loopt het af en toe flink uit de hand zoals vorig jaar na een wedstrijd van Feyenoord, toen supporters het Maasgebouw bestormden. Ook bij
15 de wedstrijd Utrecht-Twente begin december ging het mis en raakte een aantal agenten gewond.

Straffen

Eerder deze week gaf de KNVB¹⁾ al
20 aan de wet niet goed genoeg te vinden. De voetbalbond riep op tot langere straffen en een lagere bewijslast.

De Kamer is het daarmee eens en
25 vindt dat een stadionverbod minimaal één jaar door de overheid moet kunnen worden opgelegd. Ook zou het verbod niet beperkt moeten blijven tot één stadion of één gemeente maar
30 voor alle stadions moeten gelden.

Stadionverbod

Een meerderheid van VVD, PvdA, PVV en CDA vindt ook dat er strengere sancties moeten komen op
35 het negeren van het stadionverbod en dat burgemeesters beter moeten handhaven.

bron: nos.nl. Geraadpleegd 25 januari 2012.

noot 1 KNVB = Koninklijke Nederlandse Voetbalbond

Opgave 2 Soap voor Nederland

tekst 4

Een volwassen sprookje

(...)

Op 1 oktober 1990 zond RTL 4 de eerste aflevering van Goede Tijden Slechte Tijden uit. De kritieken waren vernietigend. Hoofdrospelers die van de straat werden geplukt, wankelbordkartonnen decors die zo mogelijk nog ongeloofwaardiger waren dan de verhaallijnen. (...) Zorgwekkend was ook dat de adverteerders wegbleven, omdat ze niet wisten wat ze aan moesten met een soap. Al na vier weken dreigde GTST van de buis te worden gehaald. Maar de kijkers – die in leeftijd uiteenliepen van 8 tot 80 – trokken zich niets aan van de kritiek. (...)

Het was niet vreemd dat GTST opstartproblemen had, want niemand in Nederland wist iets van het maken van soaps. Joop van den Ende besloot dat Nederland net als andere landen een eigen soap moest hebben. Waarom geen remake maken van een buitenlandse soap die zijn succes al had bewezen? Het Australische *The Restless Years* werd in het Nederlands vertaald met *Goede Tijden Slechte Tijden*. (...)

Uiteindelijk besloot hoofdschrijver en uitvoerend producent Olga Madsen het Australische script vrijwel helemaal in de prullenbak te gooien. De Australische cultuur verschilde te veel van de Nederlandse. “Als iemand een kusje gaf, was dat al opwinding”, zegt Madsen. Volgens Madsen ontbrak het GTST destijds aan een ‘eigen geur’.

(...) Langzaam maar zeker vonden de schrijvers een bij Nederland passende stijl. (...) Een van de grootste bezwaren van Madsen tegen de Australische soap was dat volwassenen het altijd beter denken te weten. “Ouders en leraren corrigeren de jeugd steeds, dat is stomvervelend. Ik heb het omgedraaid: de ouders doen nog veel meer verkeerd dan de kinderen. Scheiden is erger dan een appel stelen.” (...)

Kennaard Bos is als uitvoerend producent verantwoordelijk voor het inhoudelijke en creatieve deel. De grens van wat wel en niet kan, is volgens hem moeilijk vast te stellen: “Op een gegeven moment pleegden vier vrouwen samen per ongeluk een moord. Dat is op zich een vrij absurd gegeven. Maar uiteindelijk was die moord bijzaak. Het ging erom wat het geheim van de moord deed met hun vriendschap en dat sprak veel vrouwen wel aan. Een soap is een dagelijks sprookje. Het hoeft niet echt te zijn, maar wel invoelbaar. Je moet je er iets bij kunnen voorstellen.”

(...) Een van de opmerkelijkste recente ontwikkelingen in de serie was de homoseksuele relatie tussen Lucas en Edwin, begin 2011. De eerste kus van de twee mannen leidde tot een stroom aan negatieve berichten op Twitter. De ophef was zo groot, dat *De Telegraaf* in een poll op de website aan de lezers vroeg wat ze verwachten van een soap. Ruim

75 70 procent vond dat de soap een afspiegeling moet zijn van de maatschappij en was blij met de homoseksuele relatie in GTST.

80 Door controversiële onderwerpen aan te snijden, draagt de serie bij aan de acceptatie ervan. (...)

naar: Elsevier (2011, 27 augustus).

Opgave 3 Journalistiek in Afrika

---

tekst 5

Waar zijn de Afrikaanse journalisten?

(...) En ineens waren ze daar weer: de foto's van uitgemergelde Afrikanen, de overvolle vluchtelingenkampen, de kinderen met vliegen op hun ogen, de uitstekende ribbenkasten. Journalisten van CNN, BBC, AP en Reuters staan zich te verdringen om het meest schokkende beeld naar buiten te brengen, de schreeuw om hulp vast te leggen. Maar waar zijn eigenlijk de Afrikaanse journalisten? (...)

“De meerwaarde van een Afrikaanse journalist, ten opzichte van een niet-Afrikaanse, is er wel degelijk”, zegt Bertil van Vugt, directeur van Africa interactive. “In het nieuws over de hongersnood zetten wij journalisten uit ons netwerk in om te kijken hoe het eraan toegaat in de vluchtelingenkampen in Somalië. Dat land is voor een westerse correspondent lastig om in te reizen omdat het er zo gevaarlijk is. Hij moet zich om die reden vaak aansluiten bij een hulporganisatie. Onze journalisten kennen de weg en

blijven onafhankelijk. Zij kunnen beter dan hun westerse collega's de verhalen van binnenuit brengen.” (...)

De journalist Kingsley Kobo schreef tijdens en na de verkiezingen in Ivoorkust vorig jaar veel over de situatie in zijn land. (...) Dat het leven hem, als Afrikaanse journalist werkend in eigen land, een stuk moeilijker werd gemaakt dan zijn westerse collega's, ondervond Kobo aan den lijve. Niet lang na de verkiezingen merkte hij dat hij werd gevolgd door de geheime dienst en kreeg hij bedreigingen binnen van de toen nog gevestigde orde van president Gbagbo. Begin april moest hij halsoverkop vluchten. Kobo's vrouw en twee kleine kinderen konden de journalist niet veel later volgen naar Accra in Ghana. Daar zitten ze nog steeds, bang voor de onvoorspelbaarheid van militante Gbagbo-aanhangers, de groep die na de arrestatie van de toenmalige president in april zijn verlies moest nemen.

naar: Trouw (2011, 17 augustus).

Opgave 4 Zwevende kiezers

tekst 6

Kiezer is trouw aan eigen mening en wisselt daarom volop van partij

De grillige kiezer bestaat niet. Veel kiezers zijn niet meer trouw aan één partij, maar wel aan hun eigen opvattingen. Ze zweven tussen twee of
5 **drie verwante partijen, meestal binnen het linkse of rechtse blok.**

AMSTERDAM – Dat blijkt uit onderzoek van politicologen van de Universiteit van Amsterdam onder
10 55000 deelnemers aan het Een-Vandaag Opiniepanel. Volgens de onderzoekers worden de resultaten slechts in geringe mate vertekend door het feit dat de deelnemers zich
15 zelf voor het panel hebben aangemeld. (...)

Sinds 1994 zijn de Nederlandse verkiezingen de grilligste van West-Europa. Volgens politici en analisten
20 zijn de kiezers op drift geraakt. (...)

De kiezers blijken allerm minst van hot naar her te springen. Rechtse kiezers maken doorgaans een keuze tussen
25 VVD, PVV en CDA, linkse tussen PvdA, GroenLinks en SP. Van de

respondenten was 55 procent ooit van partij gewisseld, maar slechts 12 procent overgesprongen van het linkse naar het rechtse blok of omgekeerd. Alleen D66 is echt aantrekkelijk voor linkse én rechtse kiezers. Daarnaast is er ook een uitwisseling van kiezers tussen SP en PVV.

Tot in de jaren tachtig waren veel
35 mensen trouw aan de PvdA, de VVD of de confessionele partijen omdat die hun belangen vertegenwoordigden. Nu beslissen ze bij elke verkiezing opnieuw welke partij het best bij hun opvattingen past. “Uit democratisch oogpunt is deze ontwikkeling winst, omdat burgers echt een keuze maken. Uit bestuurlijk oogpunt zit een donker randje aan deze ontwikkeling”,
45 zegt Tom van der Meer, docent politicologie aan de UvA. De geëmancipeerde burger wil iets te kiezen hebben. Daardoor zijn de oude machtsblokken versnipperd tot een
50 flink aantal middelgrote partijen. “Het wordt steeds moeilijker een coalitie te vormen”, aldus Van der Meer. (...)

naar: Giesen, P. (2012, 23 januari). De Volkskrant.

tabel 1

Fictieve zetelverdelingen in de Tweede Kamer op basis van een peiling op 3 november 2011 (**kolom 1**).

De werkelijke zetelverdeling in de Tweede Kamer na de verkiezingen van september 2012 (**kolom 2**).

De werkelijke zetelverdeling in de Eerste Kamer (**kolom 3**).

	kolom 1	kolom 2	kolom 3
Partijen	Peiling 3 november 2011	Tweede Kamer 17 september 2012	Eerste Kamer 7 juni 2011
VVD	35	41	16
PVV	24	15	10
PvdA	23	38	14
SP	21	15	8
CDA	14	13	11
D66	13	12	5
GroenLinks	8	4	5
ChristenUnie	5	5	2
Partij voor de Dieren	4	2	1
SGP	2	3	1
50plus	1	2	1
OSF	-	-	1

bron: Synovate.

‘Kinderpardon roept nieuwe willekeur op’

Het plan van PvdA en ChristenUnie voor een nieuwe wortelingswet, die een ‘kinderpardon’ verleent aan kinderen die al jaren in Nederland geworteld zijn, stuit op principiële bezwaren van de Raad van State. De raad vreest nieuwe willekeur en de aanzuigende werking op nieuwe asielzoekers.

10 DEN HAAG – PvdA en CU op hun beurt verwerpen de kritiek en dienen het plan deze week gewoon als wetsvoorstel in. De wortelingswet is de troef van de vrijwel voltallige oppositie tegen het asielbeleid van het kabinet-Rutte, dat volgens critici te rigide is. De voorstanders van de wet hopen aan een meerderheid in de Kamer te komen met de steun van een deel van de CDA-parlementariërs. Vorig jaar drongen de CDA-leden aan op genade voor asielkinderen. Ook veel CDA-burgemeesters en wethouders steunen het wetsvoorstel. De Tweede Kamerfractie is echter ook gebonden

aan de samenwerking met de PVV, fel tegenstander van een ruimhartiger asielbeleid.

PvdA en ChristenUnie willen met de wet nieuwe pijnlijke debatten voorkomen, zoals die de afgelopen jaren werden gevoerd over individuele jonge asielzoekers zoals het Afghaanse meisje Sahar en de Angolese jongen Mauro. Mauro kreeg na veel politiek rumoer een studietoelating voor de komende jaren. Voor Sahar werd door minister Leers van Asiel een nieuwe uitzonderingscategorie in de vreemdelingenwetgeving gecreëerd: minderjarige Afghaanse meisjes die hier al jaren wonen en daardoor aantoonbaar ‘verwesterd’ zijn, mogen voortaan in Nederland blijven.

PvdA en ChristenUnie willen die categorie uitbreiden naar een algemenere groep van honderden, mogelijk duizenden gevallen. (...)

naar: Hoedeman, J., Pré, R. du. (2012, 28 februari). De Volkskrant.

Opgave 5 Omroepfusies

---

tekst 8

Meer omroepen akkoord met fusieplannen

Maandag 14 november 2011

Dit weekend hebben weer een paar omroepen laten weten akkoord te gaan met de voorgenomen fusies.

5 De verenigings- en ledenraden van de TROS (met de AVRO) en VARA (met BNN) hebben hun goedkeuring gegeven aan de plannen. De KRO gaf vorige week al goedkeuring voor de
10 voorgenomen fusie met de NCRV. En

de EO heeft aangegeven als zelfstandige omroep door te willen gaan in het 3-3-2-model¹). Als de achterban van elke publieke omroep instemt met
15 dat model, gaat het plan op 15 november naar minister Van Bijsterveldt van OCW. Zij wil de kosten van de publieke omroep beperken door het omroepbestel terug te brengen van
20 21 naar 8 omroepen.

bron: <http://www.villamedia.nl/nieuws/onderwerp/fusie/>.

noot 1 3-3-2-model: dit model is voorgesteld door de Raad van Bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep en bestaat uit drie gefuseerde omroepen, drie stand-alone's en twee taakomroepen.